

Poglejte na številke poleg naslova za dan, ko Vaša naročnina poteče. Skušajte imeti naročnino vedno vnaprej plačano.

GLAS NARODA

List slovenskih delavcev v Ameriki.

2c "GLAS NARODA"
PO POŠTI NARAVNOST NA
SVOJ DOM (izveniš sobot,
nedelj in praznikov).
:: Citajte, kar Vas zanima ::

Telephone: CHelsea 3-1242

Recaptured as Second Class Matter September 25th, 1940 at the Post Office at New York, N. Y., under Act of Congress of March 3rd, 1879.

No. 3. — Štev. 3.

NEW YORK, MONDAY, JANUARY 6, 1941 PONEDELJEK, 6. JANUARJA, 1941

Volume XLIX. — Letnik XLIX.

TRDNJAVA BARDIA PADLA

ANGLEŽI UJELI 25,000 ITALJANOV...
MED TEMI JE TUDI VRHOVNI POVELJNIK
LAŠKE ARMADE V BARDIJI IN ŠE PET DRU-
GIH GENERALOV... GRAZIANI UTRJUJE
TOBRUK, 70 MILJ OD BARDIJE

Prva večja italjanska trdnjava v Libiji, Bardia, je večeraj popolne ob 1.30 padla. S silovitimi napadi na močno trdnjavo so Angleži pričeli v petek in Avstraleci so tedaj prebili zunanjo utrdbo ter je takoj nato pričela napadati notranje utrdbe mehanizirana armada. V petek in soboto je bilo vjetih okoli 8000 Italjanov, pri večerajšnji predaji pa je bilo vjetih okoli 25,000 vojakov skupno z vrhovnim poveljnikom generalom Annibale Berganzolijem in petimi drugimi generali. Berganzoli je v španski državljanski vojni poveljeval italjanskim legionarjem na strani generala Franca.

Angležem je pri zavzetju Bardije padel v roke velik vojni plen. Od petka jutraj je angleška artilerija neprestano obstreljevala Bardijo, ravno tako pa so tudi na mesto streljale bojne ladje, pa tudi aero-

plani so neprenehoma sipali v mesto bombe.

V petek so angleške bojne ladje poleg mesta obstreljevale tudi cesto, ki pelje v Tobruk, da Italjani iz mesta ne bi mogli pobegniti.

Italjanski aeroplani so skušali odbiti napad, toda se jim ni posrečilo. Samo ena bomba, ki je bila vržena iz aeroplana, je zadela angleško topničarko Aphis in je bilo na njej ubitih nekaj mornarjev.

Odkar so Angleži 2. decembra pričeli svojo ofenzivo v Egiptu, je italjanski poveljnik maršal Rodolfo Graziani od 250,000 svojih vojakov izgubil najmanj 80,000 mož.

Maršal Graziani z mrzlično naglico utrjuje Tobruk, ki se nahaja okoli 70 milj dalje proti zapadu od Bardije. Tobruk je pr hodnji cilj Angležev in njihovi aeroplani so ga že mnogokrat bombardirali.

RUSKI POSLANIKI NA BALKANU POKLICANI V MOSKVO

Beograjski diplomatski in politični krogi so bili zelo presenečeni, ker je bil poklican v Moskvo ruski poslanik Viktor Plotnikov, ki je odpotoval zgodaj večeraj jutraj. Tudi iz Sofije je prišlo poročilo, da je prejel tamošnji ruski poslanik naročilo, da takoj odpotuje v Moskvo.

Kot poroča Associated Press, sta bila poklicana v Moskvo tudi poslanika v Budimpešti in Bukarešti.

ITALJANI SE UMIKAJO PRED GRKI

Radio postaja v Atenah je večeraj napovedala, da bodo Italjani v prihodnjih dveh dneh v Albaniji še v mnogo večji stiski, kot pa so bili dosedaj in sicer zaradi neprestanega grškega prodiranja v Albanijo in vsled velikih angleških zmog v Afriki.

Večeraj je prišlo le malo poročil z bojišč. Neko poročilo pravi, da je bilo vjetih 200 Lahov in so Grki tudi dobili velik vojni plen.

Ob obrežju se Italjani neprestano umikajo proti Valoni. V tem predeleku je bilo vjetih okoli 100 Italjanov.

FRANCIJA NI VEČ "REPUBLIKA"

Iz Vichy, kjer je sedež francoske vlade poročajo: — Vladni list se ne imenuje več "Oficijelno glasilo francoske republike", pač pa "Oficijelno glasilo francoske države."

NA NOVIH MESTIH V ANGLEŠKEM KABINETU

Anthony Eden (levo) vnanji minister in sotnik David Margesson, novi vojni minister.

Napetost na Balkanu narašča

Kot pravi poročilo iz Beograda, napetost v balkanskih državah vedno narašča. Ozračje je že nasičeno strahu in napetega pričakovanja zaradi neprestanega prihajanja nemških vojakov v Italijo in Rumunsko, sedaj pa je Nemčija še pričela močno diplomatsko ofenzivo proti Bolgarski in Jugoslaviji.

Na mejah obeh držav se nahaja nemško vojaštvo. Na Rumunsko prihaja vsak dan po 40 vlakov z nemškim vojaštvom in vojnim materialom.

Sedaj pa, ko Bolgarska in Srbija obhajata božične praznike, je Nemčija pričela s svojim diplomatskim pritiskom.

Bolgarski uradni krogi priznavajo, da bo ministrski predsednik dr. Bogdan Filov z Dunaja odpotoval v Berlin, mogoče v ponedeljek ali v torek. Nemški krogi v Beogradu pa naravnost pravijo, da je namen Filovega potovanja v Berlin, da podpiše pogodbo trozveze ob navzočnosti vnanjega ministra Joachima von Ribbentropa, ali pa Hitlerja, ali pa vpriču obeh.

Diplomatski krogi so menjena, da je Bolgarska že pri tem, da podpiše pogodbo trozveze. Da ni Bolgarska pristopila k trozvezi ob času, ko so pristopile Madžarska, Slovaška in Rumunsko, je iskati vzrok samo v diplomatskem posredovanju Rusije in v prijazen nasvetu neke sosedne države (Jugoslavije?).

V slučaju, da bo Bolgarska prisiljena pridružiti se osišču, tedaj bo položaj Jugoslavije zelo kočljiv, ker bo popolnoma osamljena in edina država na Balkanu, ki se še ni vklonila nadgospodarstvu Nemčije.

Poročila, ki prihajajo iz Jugoslavije, pa odločno zatrjujejo, da Jugoslavija ne bo nikdar pristopila k trozvezi med Nemčijo, Italijo in Japonsko, kajti vsaka vlada, ki bi podpisala tako pogodbo, bi morala na zahtevo kmetskega prebivalstva odstopiti. Pa tudi jugoslovanski vojaški krogi ne bi nikdar dovolili, da se Jugosla-

Poslanstvo Hopkinsa

Nekateri domnevajo, da je Hopkinsu poverjena slična vloga kot jo je igral col. House začasa Wilsonove administracije. — Pravega poslanika bo Roosevelt v kratkem imenoval.

vija zveže z Nemčijo in Italijo.

Zveza Bolgarske z Nemčijo in Italijo bi bilo veliko razočaranje za one Srbe, Hrvate in Slovence, ki so vedno upali na jugoslovansko-bolgarsko zvezo, ki bi trdno stala proti vsakemu vpadni, od katerekoli strani. Ta zavest pa je bila nekoliko kaljena, ko so pred nekaj meseci nekateri bolgarski poslanci v sobranju zopet načeli vprašanje Macedonije in naravnost zahtevali, da Jugoslavija odstopi Bolgarski oziroma del Macedonije, v katerem živijo Bolgari.

Turški in angleški krogi so vsled dogodkov na Balkanu zelo razburjeni. Mnogo pa se govori o 350,000 turških vojakov, ki se nahajajo v bližini bolgarske meje in ki so pripravljeno, da posredujejo, ako bi nemško vojaštvo pričelo korakati na Bolgarsko, kajti Turčija je že ponovno posvarila, da bo turška armada pričela korakati proti vsaki armadi, ki bi vdrla na Bolgarsko.

Filovov obisk na Dunaju je privatnega značaja

Diplomatski in politični krogi na Dunaju so prepričani, da bolgarski ministrski predsednik dr. Bogdan Filov ni prišel na Dunaj iz diplomatskih razlogov, temveč samo iz zdravstvenih ozirov. V petek je obiskal dr. Hansa Eppingerja, ki je specialst za žledodene bolezni. Filov je 29. novembra zbolel za hripjo in je bil bolan tri tedne, nato pa so se pokazale velike nerednosti v žledodcu.

Profesor dr. Eppinger pa tudi zdravi Filovo ženo zaradi kamnov v mehurju.

Bolgarski in nemški krogi so ponovno zatrdili, da obisk dr. Filova na Dunaju nima nikakega političnega ozadja.

Kralj Boris trden v svojem sklepu

Neko poročilo iz Istanbula naznanja, da je bolgarski kralj Boris trden v svojem sklepu, da se bo uprl vsakemu nemškemu vpadu na Bolgarsko in da, dokler bo živel, Bolgarska ne bo nikdar napadla nobene svoje sosedne.

Mraz v Philadelphiji

Mesto Philadelphia ni imelo že izza leta 1907 tako mrzlega leta kot je bilo lansko. Povprečna toplota je znašala 53 stopinj. Enkrat (20. januarja) je kazal toplomer 5 stopinj pod ničlo, enkrat (28. julija) pa 92 stopinj nad ničlo. Pomlad in jesen sta bili izredno hladni.

KRALJ BORIS V NEMČIJI

Iz Sofije poročajo, da je kralj Boris v soboto odpotoval v Nemčijo, da obišče svojega očeta, bivšega bolgarskega kralja Ferdinanda, ki živi blizu Dunaja.

Nek visok uradnik je na vprašanje, kje je kralj, odgovoril, da ne ve. Pa tudi pred dvema mesecema ni bilo znano, ako je kralj zapustil deželo, ko je šel v Berchtesgaden, kjer je obiskal kanclerja Hitlerja in je bilo njegovo potovanje uradno naznanjeno, ko se je vrnil v Sofijo.

Ako se bo sestel z ministrskim predsednikom Filovom, ki je že v Nemčiji, ni znano. Z Dunaja se naznanja, da je Filov z Dunaja odpotoval v Salzburg, ki ni daleč od Hitlerjevega bivališča v Berchtesgaden in od doma Joachima von Ribbentropa.

BREMEN — ognjeno morje

Po tretjem zaporednem zračnem napadu je izgledalo, kot da je Bremen ves v plamenih in angleški letalci, ki so se vrnili z napada, so sporočili, da je mesto podobno ognjenemu morju.

Angleški letalci so metali najtežje vžigalne in razstreljivne bombe ter so uničili pristanišče, ladjedelnice, skladišča in železnice in tovarne.

Šest mrtvih pri nemirih v Mehiki

Iz Jalape v Mehiki poročajo, da je bilo v nemirih, ki so se vršili v tankajšnji bližini, usmrčenih šest oseb.

Izgredi so se završili, ko so županovi nasprotniki zažgali mestno hišo in se odpravili proti njegovemu privatnemu stanovanju.

dlea, bivšega poslanika na Poljskem, in Johna A. Cudahyja, poslanika v Belgiji.

Za koga se bo predsednik Roosevelt odločil, se ne ve.

700 MILIJONOV DOLARJEV ZA TOVARNE

Osemdeset tovarn je dobilo kontrakte. — Pri Remingtonu je bilo naročenih za sto milijonov dolarjev nabojev. — Sto bombnikov na mesec.

Narodnoobrambna komisija je dovolila 700 milijonov dolarjev za razširjenje, gradnjo in opremo tovarn, ki bodo izdelovale vojna naročila.

Tovarne bodo izdelovale oklopne plošče, municije in razstreljiva, tanke, letala in ladje.

V omenjeno vsoto pa niso vključeni stroški za dve veliki tovarni, ki jih bodo zgradili armadni inženirji v Tulsa, Oklahoma, in v Forth Worth, Texas, čijih vsaka bo veljala približno osem milijonov dolarjev. V vsoto tudi ni vključen kontrakt za sto milijonov dolarjev, ki ga je dal vojni parlament Remington Arms Co. v Denever, Colo.

Tovarne so v 26 ameriških državah. Država Missouri je na

prvem mestu, ki je dobila za štiri projekte nad 111 milijonov dolarjev; država New York je na desetem mestu, ki je dobila za deset projektov le nekaj nad 22 milijonov dolarjev.

Remington Arms Company bo izdelovala .30 kalibrske naboje. Kontrakt, ki ga je dobila družba, je največji te vrste. V Tulsa in Forth Worth tovarnah bodo sestavili vsako leto 3600 bombnikov. Sestavne dele bodo izdelale avtne tovarne.

Dve nadaljni tovarni za bombnike bosta zgrajeni v Kansas City, Kan., in v Omaha, Neb., ki bosta izdelali vsak mesec po sto letal.

Po Ameriki...

Ugotovitve ljudskega štetja

Izid ljudskega štetja je pokazal, da živi v Združenih državah, v ameriških teritorijih in v ameriških posestvih 150 milijonov, 621 tisoč 231 oseb.

Leta 1930 jih je bilo 138 milijonov, 439 tisoč 69. Število prebivalstva se je torej povečalo za devet odstotkov.

Na ozemlju Združenih držav (brez teritorijev in posestev) živi 131 milijonov 669 tisoč 285 oseb. Leta 1930 je znašalo njihovo število 122 milijonov 775 tisoč 46. Prirastek znaša nekaj nad sedem odstotkov.

Roosevelt in laški kralj sta si čestitala

Predsednik Roosevelt je poslal italjanskemu kralju po kablu navoletno čestitko, v kateri izraža upanja, da bi bila Italija v novem letu deležna sadov pravičnega miru.

Predsednikova brzojavka je bila odgovor na kraljevo čestitko.

Najuspešnejši način pomoči

Demokratski senator George iz Georgije je rekel časnikarjem, da bodo Združene države Angliji najuspešnejše s tem pomagale, če se ne bodo udeležile sedanje vojne.

George, ki je obenem tudi predsednik senatnega odbora za zunanje zadeve, je dostavil: — Po mojem mnenju se Ameriki ne bo treba vmešati v vojno. Če se bo vmešala, pa Angliji ne bo mogla toliko pomagati, kot bi ji bilo mogoče pomagati z nevmešanjem.

Temeljit samoreilec

Na Silvestrov večer je priredil 45 letni krojač Ernest Lucia, ki je zaslužil v veliki newyorški krojačnici po 60 dolarjev na teden, svojim prijateljem prijetno zabavo.

Ko so se razšli, je dal Lucia hišniku 5 dolarjev več: — V novem letu vam želim vso srečo na svetu. — Nato se je zaklenil v svoje stanovanje.

Ker ga ni bilo dva dni na spregled, je policija vlomila vrata ter po sledovih dognala: Ernest Lucia si je s kuhinjskim nožem prerezal trebuh. Nato se je splazil v stranišče in izpil steklenico strupa; iz stranišča se je splazil v kuhinjo in odprl plin.

Kaj ga je poglalo v smrt, policija ni mogla dognati. Pisma ni pustil nobenega, pač so pa našli v omari bančno knjižico za sedemsto dolarjev.

Armada potrebuje bolničark

Vojni department poroča, da bo že meseca januarja potreboval 1500 diplomiranih bolničark, pozneje pa še večje število, kajti meseca februarja in marca bo zgrajenih več novih armadnih lazaretov.

Vpoštev pridejo bolničarke, stare od 21 do 40 let, ki imajo državno skušnjo in so ameriške državljanke.

Začetna plača je 70 dolarjev na mesec ter prosta hrana in stanovanje.

Vojaške oblasti upajo, da se jih bo dovolj priglasilo.

“GLAS NARODA”

(VOICE OF THE PEOPLE)

Owned and Published by Slovenic Publishing Company, (A Corporation). Frank Sakser, President; J. Lupsha, Sec. — Place of business of the corporation and addresses of above officers: 216 WEST 18th STREET, NEW YORK, N. Y.

48th Year

“Glas Naroda” is issued every day except Saturdays, Sundays and Holidays. Subscription Yearly \$6.— Advertisement on Agreement.

Za celo leto velja list za Ameriko in Kanado \$6.—; za pol leta \$3.—; za šest mesecev \$1.50.— Za New York za celo leto \$7.—; za pol leta \$3.50.— Za inostranstvo za celo leto \$7.—; za pol leta \$3.50.—

“Glas Naroda” izhaja vsaki dan izven sobot, nedelj in praznikov.

“GLAS NARODA” 216 WEST 18th STREET, NEW YORK, N. Y. Telephone: CHelsea 3-1242

“NOVI RED” V EVROPI

Prebivalstvu v zasadenem evropskem ozemlju manjka živil in premoga. Ljudje ne vedo, kako se bodo skozi zimo pretolki.

Iz Češke in Moravske so dale nemške oblasti že spomladaj odpeljati krompir in Nemčijo. S ponosom poročajo berlinsko ministrstvo za prehrano, da je imela Nemčija velike rezerve krompirja, še predno je bil novi pridelek pospravljen.

V glavnem mestu Norveške manjka jaje in mesa. Da se prepreči pomanjkanje kruha, mešajo nemške oblasti moko z zmelitim senom.

Na Danskem so bile racije sladkorja, kave in čaja skrajšane. Kruh je racijoniran, in cena mu je poskočila. Mleko se je podražilo za petdeset odstotkov.

Vselej pomanjkanje krme so danski kmetje prisiljeni klati živino. Ker pa ni kovine za konzervne škatlice in ker za sveže meso ni dovolj kupecev, je cena mesu padla.

Hotele zaščititi kmete pred preveliko izgubo, uničuje dansko poljedelsko ministrstvo prašiče, v sosednji Norveški pa manjka mesa.

To je le nekaj primerov Hitlerjevega evropskega “reda”.

Tekom nemirnih dni po razpustu danske strokovne zveze je vprašal neki nemški list visoke uradnike nemške okupacijske oblasti, kaj mislijo o novem socialnem redu za Holandsko. Nacijski uradniki niso prav nič prikrivali svojih namenov glede bodočnosti holandskega delavstva, ko so izjavili: — Tisočeri in tisočeri holandski delavci si bodo morali poiskati na Nemškem dela in zaslužka.

V enem samem tednu je bilo transportiranih iz Belgije v Nemčijo dvaindvajset tisoč kovinarjev.

Državno nemško delavsko glasilo poroča, da rekrutirajo posebne naborne komisije češke delavce in jih pošiljajo v Nemčijo. V šestih mesecih je bilo poslanih v Nemčijo 120 tisoč Čehov, večinoma poljskih delavcev. Ker bi bilo škoda zanemariti češko in moravsko poljedelstvo, so se morale lotiti dela na polju vse osebe, odvisne od javne podpore, vsi vpoškojenici in mladina do šestnajstega leta. To delo je bila tiaka, kajti zanj niso dobili plačila.

Tekom bojev na Zapadu je bila deportacija čeških delavcev povečana, kajti nadomestiti je bilo treba Nemce, poklicane v vojaško službo. V Pragi pravijo, da je bilo poslanih do lanskega julija v Nemčijo skoro pol milijona čeških delavcev.

Na Danskem je bilo poleti petdeset odstotkov več nezaposlenih kot pa leto poprej.

Po razpustu strokovnih organizacij na Holandskem so mezde tako padle, da se žnjimi sploh ni mogoče preživljati.

Hitlerjeva druga vojna zima je pahnila prebivalstvo okupiranega ozemlja v strašno revščino.

Zastopnice neke danske ženske organizacije so prosile nemške oblasti, naj preprečijo draženje živil, češ, da bo prebivalstvo lakote pomrlo. Po treh dneh so dobile odgovor: cena kruhu je poskočila za sto odstotkov.

Cene se bodo še višale, kajti Nemčija izrablja stisko brezpravnih podložnikov.

Z Danskega odhajajo v Nemčijo polni vlaki živil, toda Nemčija ničesar ne plača in tudi ne da v zameno nadvse potrebnega kuriva in krme. Namesto blaga dobiva podjarnljena dežela denarne nakaznice, s katerimi ne more ničesar kupiti.

Najbolj občutno je pomanjkanje premoga. Pred vojno je dobivala Norveška 70 odstotkov svojega premoga iz Anglije, Danska pa 80 odstotkov. Izza izbruha vojne tega seveda ni več, Nemčija potrebuje premog zase.

Ker ne bo kuriva, bodo tovarne v zasadenem ozemlju morale nehoti obratovati. Nezaposlenost bo narasla. Lačni siromaki se bodo stiskali po mrzlih stanovanjih in preklinjali Hitlerjev kljukasti križ, ki jih je pahnil v to revščino in pomanjkanje.

Slepec upravlja telefonsko centralo.

S preselitvijo zagrebške glavne podružnice Avele v nove prostore, je bila instalirana tam tudi hišna telefonska centrala, edinstvena te vrste v Jugoslaviji. Upravlja jo namreč slepec Marko Jurič. Namesto sodobnih signalov ima kratka žilca, ki jih slepec otipava z roko in tako ugotovi kdo kliče in koga je treba zvezati.

Rojake prosimo, k o pošljejo za naročnino, da se poslužuje — UNITED STATES CANADIAN POSTAL MONEY ORDER, ako je vam le priročno

Iz Jugoslavije

Oplenjena grobnica.

Zagreb ima svojo senzacijo z vlomom, ki je bil nedavno izvršen v grobnico družine barona Raucha v Pušči. Zaradi oplenjene grobnice so bili prijati mladi pokvarjenci Ivan Škovran, Slavko Vugec in Milorad Pozderac. Zagrebška policija je odpeljala vse tri zločince na kraj dogodka samega. Ž njimi je moral tudi vlomilec Štefan Levak, kolovodja neke druge vlomilske družbe, ki pa je bil dal pobudo za vrom v Rauchovo grobnico, a ga je omenjena trojica prehitela. V Pušči se je zbralo mnogo ljudi pred cerkvijo, v kateri je grobnica. Kmetje so želeli na vsak način videti zločince, ki so se drznili skruniti pokojnike. Ko so se pokazali vklebnjeni v spremstvu orožnikov, so kmetje zlasti motrili Slavka Vugeca in so se čuli glasni vzkliki: “Tema ne bi bilo treba vlamljati, ta bi moral pošteno živeti!” Slavko Vugec je namreč iz Pušče doma in je sin premožnih staršev. Doslej je bil na dobrem glasu, zato je bilo presenečenje tem večje, ko se je zvedelo, da je zašel na krivo pot in da je prav on privedel svojca dva pajdaša h grobnici.

V oplenjeni grobnici so bili pokopani: baron Levin Rauch, nekdanji hrvaški ban, ki je umrl leta 1896, njegova soproga Antonija, rojena grofica Sermage ter Levov brat Gjurro Rauch, pokopan leta 1894, dalje Geza Rauch, ki je umrl leta 1923, poslednji pa bivši ban Pavel Rauch, Levinov sin, ki je bil senčjak pripeljan pred sedmimi leti.

Prvi je bil zaslišan vlomilec Stjepan Levak. Priznal je, da je bil že v dogovoru z Miloradom Pozdercem glede tega vlom, toda Pozderac je obvestil Škovrana in ta je odločil, da se vlom takoj izvrši. Ivan Škovran in Slavko Vugec sta šla v cerkev, da vlomita v grobnico. Pozderac pa je stal na straži. Grobnica je zdaj spet zazidana. Najbolj dramatično je bilo zaslihanje, ko je prišel na vrsto Slavko Vugec. Globoko je vzdihnil, potem je rekel: “Na meni leži preklestvo.”

“Ne vprašamo te za preklestvo, marveč nam povej, kako je bilo z vlomom?” je vprašal policijski komisar dr. Mašera. Slavko Vugec je nato prišel tiho in potem vedno glasneje pripovedovati.

“... odprl sem z bajonetom prvo krsto, nato drugo, tretjo. Ona v sredini je bila že prej od nekoga oplenjena. Odpiral sem dalje in končal pri peti krsti. Nikjer ni bilo ničesar. Na to sem vzkliknil Pozdercu, da ničesar ne najdem, on pa je odgovoril, naj le dalje iščem. Pristopil sem k truplu Pavla Raucha in mu s kleščami iztrgal tri zlate zobe.”

“... odprl sem z bajonetom prvo krsto, nato drugo, tretjo. Ona v sredini je bila že prej od nekoga oplenjena. Odpiral sem dalje in končal pri peti krsti. Nikjer ni bilo ničesar. Na to sem vzkliknil Pozdercu, da ničesar ne najdem, on pa je odgovoril, naj le dalje iščem. Pristopil sem k truplu Pavla Raucha in mu s kleščami iztrgal tri zlate zobe.”

Slučaj je najboljši detektiv. Somborski policiji se je posrečilo pojasniti skrivnostnega umor, ki se je zgodil pred letom dni. V noči na 12. decembra 1939 so našli v nekem jarku nedaleč od hiše zadavljeno vdovo železničarja Bele Gertnerja. O umoru se je zvedelo samo toliko, kar je povedala Terezija Štore, da je namreč slišala glas nekega moškega.

KUHARSKA KNJIGA: Recipes of All Nations (V angleškem jeziku) RECEPITI VSEH NARODOV Stane samo \$2.— Knjiga je trdo vezana in ima 821 strani. Recepti so napisani v angleškem jeziku; ponekod pa so tudi v jeziku naroda, ki mu je kaka jed posebno v navadi. Ta knjiga je nekaj posebnega za one, ki se zanimajo za kuhanje in se hočejo v njem čimbolj izveščati in izpopolniti. Naročite pri: KNJIGARNI SLOVENIC PUBLISHING CO. 216 West 18th Street, New York, N. Y.

BEAZNIKOVA Pratika za leto 1941 Cena 25c s poštino vred. KNJIGARNA “Glas Naroda” 216 West 18th Street New York, N. Y.

ki je zbudil vdovo s trkanjem na okno in jo pozval, naj gre z njim, da bo pomagala njegoviji ženi, ki je na smrtni postelji. Vdova je s tem moškimi odšla, zjutraj pa so jo našli zadavljeno v jarku. Vsa prizadevanja policije, da bi izsledila morilec, so bila zastonj. Te dni pa je Terezija Štore obiskala hčerko umorjene vdove v njenem stanovanju. Naenkrat je zaslišala glas moškega, v katerem je spoznala, da je glas tistega moškega, ki je ponoči zbudil vdovo. Sporočila je to policiji, ki je takoj aretirala 27 letnega pleskarja in očeta dveh otrok, Matija Liščeveca. Po daljšem tajanju je Liščevec priznal, da je on umoril in oropal vdovo. Mesece dni pred usodno nočjo je slikal stanovanje umorjene in ko mu je plačala delo, je zapazil, da ima v predalu omare veliko denarja. To ga je premočilo, da je izvršil zločin. V njenem stanovanju je našel 380 dinarjev, katere je vzel. Liščevec je bil že večkrat kaznovan zaradi pretepa.

18 letnega fanta je izvabila v gozd in ga umorila. Pred dnevi je brez sledu izginil 18 letni sin edince kmeta Milovoja Milojeviča iz vasi Viljuše pri Čačku. Zaman so ga iskali roditelji, zaman so poizvedovali za njim orožniki. Nesrečna mati je odšla k vedeževalki in gredeč skozi gozd, je neprestano gledala v grmovje, kakor da slutit, da mora biti tam njen sin. In res je našla na grozli prizor. Pod nekim grmom je ležal njen sin mrtev. Bil je večkrat zaboden. Oblasti so takoj uvedle preiskvo in kmalu so ugotovile, da je fanta izvabila v gozd 18 letna sosedova hčerka Milja Bogosavljevič in sicer na prigovarjanje Živke Antonjevič. Živka je bila skrita za grmom in čim je prišel fant v gozd, je navalila nanj in ga večkrat zabodla z nožem, da je kmalu izdihnil.

Peter Zgaga NEKAJ KRATKIH IZ VSAKDANJEGA ŽIVLJENJA Identifikacija. V majhen obcestni restavrant je prišel tujec in naročil pečeno kokoš za kosilo. Utrujen je bil in lačen. Precej dolgo je moral čakati, da so mu jo spekli in prinesli na mizo. Izvrstno mu je teknila. Tako dobre kokoši ni še nikdar jedel. Jedel je in obiral, da je vse obral do zadnje koščice. Pogleda skozi okno in opazi pod njim velikega, sestradanega psa. S kroznika pobere kosti in mu jih vrže. Kot da bi mignil, jih je pohrustala lačna žival. Gospodar, gospodinja in šestnajstletna hči so bili v kuhinji, in ni nihče opazil njegovega početja. Kosilo plača gospodarjevi hčeri in pohvali jed: — Lahko mi verjamete, da tako dobre kokoši nisem jedel še nikdar v svojem življenju. Dekle se začudeno ozre po mizi. Še nikdar ni videla človeka s takim tekom. Po treh mesecih zanesa tujca zopet pot v tiste kraje in v tisti restavrant. V gostinski sobi ni bilo nobenega drugega človeka. Iz kuhinje sliši gospodarjev glas: — Pogledj, Mary, kdo je prišel! Vrata se malce odpro, in gost sliši hčerin odgovor: — Spet je prišel tisti, ki je bil zadnjič kokoš s kostmi vred požrl. . . .

Pomoč Rdečega križa. Rdeči križ poroča, da je za vojne žrtve in vojne begunce v trinajstih državah potrošil lani 16 milijonov 690 tisoč dolarjev v gotovini in blagu. Več kot polovica tega denarja je šla v Anglijo. Finska je dobila 1 milijon 879 tisoč dolarjev, Francija 1 milijon 838 tisoč, Grška 1 milijon 69 tisoč, Poljska 996 tisoč, Kitajska 923 tisoč, druge države pa manj kot 100 tisoč dolarjev.

OBISK. V naši newyorški naselbini je bil na obisku za par dni naš znani in spoštovani rojak Mr. August Kollander iz Clevelanda, Ohio. Žal se “Slovanove” zabave na Silvestrov večer ni mogel udeležiti, ker je bil že drugam pred prihodom sem obljubil, kot mu je omenil. Pozdravlja tem potom vse člane “Slovana” s pripombo, da se bo po možnosti udeležil pa prihodnje kakšne “Slovanove” prireditve, seveda ako se bo tedaj nahajal v naši naselbini. Hvala, Mr. Kollander že vnaprej, ker sem uverjen, da boš storil radevolje, ako ti bo le mogoče. Hvala tudi za pozdrave “Slovanovim” članom, katere jim bom osebno v tvojem imenu izročil prihodnje sredo večer pri redni pevski vaji. Želim ti srečen povratek na svoje mesto v Cleveland, takozvano našo slovensko ameriško belo Ljubljano. (Z rojaškimi pozdravom, Anthony Svet.

DARILNE POSILJATVE v JUGOSLAVIJO in ITALIJO V DINARJIH 100 DIN. — \$ 2.20 200 DIN. — \$ 4.40 300 DIN. — \$ 5.85 500 DIN. — \$ 9.25 1000 DIN. — \$ 18.— 2000 DIN. — \$ 35.— 5000 DIN. — \$ 85.— V LIRAH 50 LIR. — \$ 2.90 100 LIR. — \$ 5.— 200 LIR. — \$ 9.50 300 LIR. — \$ 14.— 500 LIR. — \$ 22.50 1000 LIR. — \$ 44.— 2000 LIR. — \$ 87.— Ker zaradi položaja v Evropi parniki nereditno vozijo, tudi za izplačila denarnih posiljatev vzame več časa. Zato pa onim, ki žele, da je denar naglo izplačan, priporočamo, da ga pošljejo po C A B L E ORDER, za kar je treba posebej plačati \$1.— Vred razmer v Evropi ni mogoče v Jugoslavijo in Italijo nakazati denarja v DOLARJIH, temveč samo v DINARJIH oz. LIRAH. Isto velja tudi za vse druge evropske države. SLOVENIC PUBLISHING CO. :: : POTNIŠKI ODDELSK :: : 216 West 18th Street, New York

Japonci iščejo prostor

(Ko je bila 27. septembra lani sklenjena trozveza med Nemčijo, Italijo in Japonsko, je nemški zunanji minister v svoji izjavi omenil tudi vprašanje življenjskega prostora. Kar se tiče Nemčije in Italije, je to vprašanje že rešeno. Manj so nam poznane razmere za Daljnem Vzhodu. Ob sedanjem ugodnem trenutku prihaja na dan s svojimi zahtevami tudi Japonska, ki pravi, da zahteva po ustvaritvi lastnega japonskega daljnovzhodnega življenjskega prostora ne izhaja iz kake sanjovine ali iz gola stremiljenja po oblasti, temveč iz trde potrebe.

Na Japonskem živi 186 ljudi na enem kvadratnem kilometru. Le četrtina goratega japonskega otočja je v polnem obsegu uporabljiva za poljedelstvo. Več kot četrtino celotnega japonskega otočja in sicer 27 odstotkov, tvorijo ognjeniška gorata tla. Prej omenjenih 186 ljudi na kvadratni kilometer pride le povprečno na kvadratni kilometer; toliko ljudi bi lahko živele na tem prostoru, če bi bili življenjski pogoji povsod vsaj približno enaki. Če upoštevamo gorata tla, velike predele nerodovitnega sveta in vse druge okoliščine, naletimo na primere, da živi ponekod ne 186 ljudi na enem kvadratnem kilometru, ampak je natrpanih na tem prostoru do 950 ljudi. Tako tesno lahko prenašajo le z asketičnim zadovoljstvom in z neprimerno pridnostjo. Ljudstvo pa od leta do leta narašča in povsem razumljivo je, da v takih razmerah išče prilike, kako bi zlomilo obdajajočo ga tesen oklep.

Do srede 19. stoletja so se Japonci zapirali pred zunanjim svetom. Ko so sredi 19. stoletja na stečaj odprli vrata zunanjemu svetu, in zlasti zapadnjaški civilizaciji, je začel japonski narod številčno tako naraščati, da se je ves svet odkrito začudil. Število japonskega prebivalstva je bilo od leta 1720, naprej skozi 150 let približno stalno. Nihalo je med 28 in 29 milijoni. Leta 1808 je začelo to število skokoma naraščati. Danes je doseglo že 75 milijonov. Za okroglo 40 milijonov pomnoženi narod živi na istem prostoru, ki je prej ravno zadostoval za 28 milijonov. To je imelo za posledico začetek bijološkega propadanja in pa neizmerno zunanjepolitično napetost, podprto z željo po novem življenjskem prostoru.

Japonci se še vedno nevdružno množijo. Vsako leto je rojenih okoli dva milijona otrok, umre pa nekaj nad en milijon ljudi. Vsako leto dobi torej Japonska okrog milijon novih prebivalcev. Rodovitnost japonskih žena: na tisoč žena v starosti 15 do 44 let, pride na Japonskem 157 otrok v enem letu. Na 1000 prebivalcev odpade na Japonskem 31 rojstev, šteto, ki ga v Evropi že dolgo ne poznajo. V Nemčiji se je od prevzeta oblasti po narodnem socializmu to število zvišalo od 14 na 20 in še raste. Ne

smemo seveda prezreti velike umrljivosti na Japonskem. Umrljivo-st znaša tam 17 na 1000 ljudi. To ni tako hudo, če pomislimo, da znaša na Francoskem umrljivost skoraj 15; kljub temu pride na Japonskem še vedno 13 ljudi na 1000 prebivalcev kot čist ljudski prirastek.

Vzporedno z naravnim ljudskim prirastkom se veča tudi japonska oborožitev. Naj navelemo samo, koliko 20 letnih mladeničev pričakujejo Japonci v bodočih letih za nabor (v tisočih): leta 1940, 740; leta 1941, 694; leta 1942, 710; leta 1943, 699; leta 1944, 688. To število se potem stopnjuje in pride v letu 1952 na 755. Anglija ima na primer le 200 do 300 tisoč nabornikov vsako leto.

Razumljivo je, da se za japonskega politika večkrat postavi vprašanje, kam z ljudmi. Tri možnosti imajo: izseljevanje, industrializacija države in temu primerna zaposlitev ljudstva v industriji ter zavajevanje novega prostora. Praktično hodijo danes Japonci po vseh treh poteh. Le izseljevanje ima zadnje čase mnogo manjši pomen. Za industrializacijo zelo skrbe. Največ pozornosti polagajo Japonci na vojaško zavajevanje tuje zemlje. Obe prvi japonski vojni leta 1895 in 1904 sta hoteli prikrati šteti obroči okoli Japonske in sta doveleli do japonskega zasedanja na azijski celinici. V svetovni vojni so Japonci razširili svoj prostor na ocean, ko so zasedli nekaj otokov. Tretji, velik uspeh so dosegli leta 1931 v Mandžuriji. V sedanjih vojni bi radi postali Japonci gospodarji neizmernih kitajskih poljan z neizmernimi zalaganji surovin.

RAZVOJ PRISTANA.

V prejšnjih časih so ljudje trdili, da se nosi prstan na četrtem prstu zato, ker vodi do tega prsta ena žila naravnost iz srea. To naziranje je pa seveda anatomsko napačno. Najbrž bo igrala pri tem odločilno vlogo praktičnost, ker se prstan najmanj obrabi na tem prstu, ki ga človek najmanj rabi in ki je, od obeh strani zavarovan.

Sicer se je pa razširila ta navada le polagoma. Na slikah iz renesančne dobe lahko vidimo, da so nosili ljudje zaročne prstane na mezinicih. Ta navada se je ohranila do 18. stoletja. Skoraj v vseh državah se nosi zaročni prstan na desni roki in menda samo v Italiji na levi in sicer iz dobe reformacije. V Italiji nosijo zaročne prstane na levi roki zato, ker je ta roka bližje sreči. Prastara je že navada, da je poročni prstan navaden obroček. Samo v kraljevskih in plemiških rodbinah je bila navada okrasiti tudi poročni prstan z dragulji. Zato so se ljudje zelo čudili, ko je kraljica Marija Katoliška pred svojo poroko s Filipom Španskim izrečno zahtevala navaden prstan, kakršne nosijo druge ženske.

STRAŠNA RODBINSKA TRAGEDIJA.

V Novem Sadu se je odigrala strašna rodbinska tragedija. 14 letni Julij Tomas je s sekiro ubil svojega očeta Mihajla, uslužbenega pri neki lesni trgovini. Zadnje čase je Mihajlo Tomas popaval in se večkrat prepiral s svojo ženo. Te dni je tudi prišel pijan domov in se začel prepirati z ženo. Preprič se je nadaljeval do jutraj. Sin je med preprirom sklenil, da bo najbolje, če očeta ubije. Ko je šla mati v kuhinjo, se je sprl z očetom. Med preprirom je pograbil sekiro in ga udaril po glavi tako, da mu je prebil lobanjo. Oče je takoj izdihnil. Na policiji je sin izjavil, da je oče

SLOVENSKO - AMERIKANSKI

Koledar 1941

Pestra zbirka kratkih povesti, zanimivih člankov in poljudnih razprav iz zgodovine, zemlje- in narodo-pisja; kratkih zanimivosti iz vseh dob in delov sveta... Informativna knjiga za vsakega rojaka, ki zasleduje svetovne dogodke.

Čitajte zanimiv članek: "O LOVU IN LOVCIH," ki ga je spisal Fr. Troha.

Slovenic Publishing Company

216 W. 18th Street New York, N. Y.

Cena 50c

Vsoto lahko pošljete v znakih po 2 oz. 3 cente, če prebivate v Združenih državah.

Posebna priloga:

Trije zemljevidi v barvah: EVROPA LETA 1911; EVROPA PRED SEDANJO VOJNO; EVROPA L. 1940

NAROČITE GA SE DANES

Slovensko-Amerikanski Koledar za l. 1941, Velika Blaznikova Pratika za l. 1941, in Priročni Atlas (38 barvanih zemljevidov) — vse skupaj \$1.

FEDERALNA OBLAST PREROKUJE

Dobre leto za ameriško poljedelstvo

Farmerski dohodek za leto 1941 utegne preseči devet milijonov dolarjev in biti večji kot kdaj prej.

Štiri važne smerice, ki jih je mogoče že sedaj prepoznati, bodo nadvladovala farmski položaj v letu 1941 in te kakor trdi federalni poljedelski departament, so sledeče:

1. Stalno izboljšanje v domačem povpraševanju za farmske pridelke.
2. Manjša količina poljedelskega izvosa.
3. Višja splošna povprečna cena za farmske pridelke.

Več skupnega dohodka v gotovini iz razpečavanja pridelkov. Izvozni pridelki, ki so najhujše prizadeti po vojnih razmerah, so: bombaž, tobak, pšenica in sadje. V neki meri pa bo domača potreba poravnala izgube, ker bo večja zaposlenost vsled naraščajočega obrambnega programa povzročila večje povpraševanje.

Skupna letina v letu 1940 je bila največja v zgodovini, prejšnji rekord je bil leta 1937. Vsled tega, kakor razlagajo federalni poljedelski strokovnjaki, so žitnice prenapolnjene in zaloge žita za krmo so bolj kot zadostne za manjše število živine na farmah. Cene pšenice so višje kot ob istem času lanskega leta. Cene bombaža so tudi višje, ker so se zaloge bombaža znižale vsled velike produkcije v domačih bombažnih tovarnah.

Vojaški kontrakti so pospešili potrebo za volno in cene so višje kot lani. Klanje ovac in jagnjet bo, kot se pričakuje, večje tekom zimskih mesecev, prorokuje se pa, da se bo klona naj prašičev in da se cene istih bodo vsled tega povišale.

Krompirja, zelenjav in citro-hotel prodati vse imetje ter pustiti ženo in njega brez sredstev.

vega sadja, ne pa jabolk, bo tekmo leta na razpolo v večjih količinah in to vsled večjega pridelka. Zivinorejci pa, ki imajo več mlečnih krav kot kdaj v zadnjih petih letih, pričakujejo rekordno leto, kar se tiče produkcije, cen in dohodka, ker povpraševanje za mleko in mlečne produkte s strani konsumentov hitro narašča.

Farmski dohodek, v številni vladne nagrade, utegne po sodbi federalnega urada za poljedelsko gospodarstvo presegati vsoto devet milijonov dolarjev, kar bi bilo več kot v kateremkoli letu od leta 1929 naprej, ali skupna poljedelska produkcija ostane približno na isti višini kot leta 1940.

Preostale zaloge od letine 1940 z letošnjo letino vred bodo po mnenju federalnega urada popolnoma zadostovale za potrebe dežele.

ZALOGA TEH KNJIG JE POŠLA

Tem potom naznanjamo, da nam je potekla zaloga sledečih knjig:

- Cvetje v Jeseni (spisal Ivan Tavčar.)
- Hči cesarja Montezume (spisal M. Ridder Haggard.)
- Tunel, spisal B. Kellermann.
- Pjotr Rasputin (p. Kluband.)
- Bogovec Jernej (I. Pregelj)
- Samosilnik, (A. Novčan.)
- Quo Vadis (Sienkiewicz.)
- Polotop (Sienkiewicz.)
- Živi viri (I. Matičič.)
- Sužnji (Karol May.)
- V Gorah Balkana (K. May.)
- Morski volk (spisal London)
- Poslednji dnevi Pompeja, (spisal Bulver)
- Dekle Eliza (Concourt.)
- Zgodbe brez groze (D. Ravljen.)
- Umirajoče duše (Ilka Vašte.)
- Kakor hrasti v viharju (Strachwitz)

KNJIGARNA SLOVENIC PUBLISHING COMPANY

Kratka Dnevna Zgodba

O rimskem vinarstvu v Halozah

(Ko zadnji topli žarki jesenskega sonca tako čudovito polatijo strma haloška pobočja, zažarijo v tisočerih barvah in v svoji rajski krasoti, je hiel tudi Rimljan iz starega Poetovija v svoje vinograde.

O vinu in vinogradništvu je razumel vsak Rimljan nekaj. Veleposestnik je poznal najceljše vrste trt, ubogi suženj, ki je s težavo obdeloval vinograde, imoviti trgovec, ki si je nabavil najfinjša in najdražja vina, ribič, ki je v obdravskih kremenah zapil svoj izkupiček, zdravnik, ki je priporočal zdravini in bolnim gotove vrste, potepuhi, ki so izzvali nemire, če je vino pošlo, da, vsi skupaj so vredno spoštovali in cenili Bakhov božanski dar.

Še pred prihodom Rimljanov v naše kraje je v ptujski okoliici uspevala trta, saj je nudila že sama priroda vse pogoje za uspešno vinarstvo. Sicer je Rimljan večkrat poskušal ovirati pokrajinsko vinogradništvo, da bi si s tem zagotovil boljše ceno in večji izvoz Italije, še več, ukazal je svojim vojakom, da so tudi v Panoniji zasadiли nove vinograde in požahtili tamosnje trte.

Kot dobri gospodarji so stari vedeli, da zavisi vinski pridelek ne samo od izbire trt, ampak tudi od kakovosti tal, od podnebja, vestne obdelave, letine in zatiranja škodljivcev. Danes ne vemo več točno, kod povsod v Halozah so Rimljani imeli vinograde, ker je rigo-lanje in 2000 letna obdelava tal morala zabrisati skoraj sleherno sled nekdanjih vinskih kultur. Tem zgodovine so rimske najdbe v samem Poetoviju in čisto so že tudi v Halozah in pri Sv. Vidu zadeli na rimske ostanke.

Kakšni so bili takratni rimski nasadi, je težko povedati, vemo pa, da so jih, kakor že danes gojili na kolenh, kajti ta način v naših hladnejših krajih je bil najpripravnější, ker je solnce mogle trte od

vseh strani obsevati. Ljubili so ob svojih hišah brajde, tako intenzivne pergole, kar poleg prejšnjega načina tako lepo vidimo na rimskih skulpturah, na primer na mnogih sarkofagih, ki so jih našli v Poetoviju ali njegovi okolici.

Rimljani so popolnoma obvladali vse posele trgatve in pri tem uporabljali vsa bistvena pravila, ki so še danes v veljavi. Če bi se asi predniki držali naukov starih in jih ne pozabili, bi danes morda imeli še več uspehov v našem vinarstvu.

Dozorelost grozdja so Rimljani določili po barvi košice. Izrgali so tudi posamezne jagode in opazovali, kako ostali izpolnjujejo nastale vrzeli. Strogo natančni so bili pri do-ločevanju dozorelosti posameznih vrst grozdja in so že takrat ljubili sortirane nasade. Kot strokovnjaki so vedeli, da da prvo branje največ mošta, drugo najboljše in tretje najslajše vino. Slabše, ne popolnoma zrelo ali bolno grozdje so skrbno izločili od ostalega. Stiskali so ga z vodo in napravili kakor z vodo politimi tropinami manj vredno pijačo za služinčad in sužnje. Svi so včasih po grozdje stiskali celo brez stebel, da bi tako pridobili le čisti grozdni sok. Včasih so celo čakali, da je slana pobelila vinograde in so potem napravili s takim vinom posebno reklamo. Zgodilo se je tudi, da so ob dobrih letinah zaradi pomanjkanja posod trgali zelo pozno, skoraj bi rekli pozimi v negu.

Kakšno je bilo življenje v haloških vinogradih v rimski dobi, nam prav nazorno slika nad dva metra dolgi relief iz pohorkega marmorja, ki je bil nekoč vzidan v hajdinski župnijski cerkvi in je zdaj v ptuj-skem muzeju. V veseljem razporeženju opazimo rimske družino z deco in služinčadjo pod brajdo. Vinska trta z listjem

in grozdem obdaja ves prizor, ko oče in mati počivata ob mizi. Otroček se igra z materjo in jo hoče okrasiti z venčkom poljskih cvetlic; starejši, nekoliko večji otrok se skriva po očetovi čaši. Z leve prinašajo ženske na mizo jedila, na desni so pa moški zaposleni s pretakanjem vina iz amfor. Pri trgatvi je vladalo veselje, mnogokrat skoraj razposajeno razpoloženje. Celo cesarski dvor se je s svojim spretnostvom često udeležil vinske trgatve.

Stiskanje se je navadno vršilo v posebnih prostorih ali poslopih, a tudi na dvoriščih, kjer so postavili ogromne stiskačnice najrazličnejših sistemov, da je sladki sok naravnost tekel v potokih. Iz stiskačnice, kjer so moški z nogami zmastili grozdje kakor to vidimo na večjem naravnornatem odlonku nekoga sarkofaga, vzidanega pri mestnem stolpu v Ptuj, je tekel sok skozi cedila, ki so vlovila stebelca in jagode, nato na v veliko zbiralno korito. Delo stla spremljala veseli zvok piščali in živahnemu petju. Nato so napeljali mošt po ceveh v doljce, kjer je prevrel. Tako veliko posodo iz gline imamo tudi v ptuj-skem muzeju. Boljše vrste in to, kar se je samo od sebe odcedilo iz stiskačnice, je prišlo kar v amfore, da je v njih prevrelo. V starem Poetoviju je bilo več velikih kermajčnih trvd in tovarn, ki so tudi izdelovale v velikih množinah amfore, katere so uporabljali za svoja vina. Ptujski muzej ima nekaj prav lepih amfor, tudi take z vtisnjenimi pečati izdelovalateljev.

Rimske kleti cele vinarie, pozneje tudi cellaria imenovane, niso bile tako globoke in izmisljive, kakor današnje. Pri tako ogromnih količinah vina so bile včasih prav obsežne. Upravljali jih je kletar, a vinski, ki je imel često tudi pomočnika, adiutorja, a vinski. Da se vino ne bi skvarilo, so skrbno pazili, da ni bilo v bližini kleti nebenih gnojšč. Prvotno so shranjevali vino v kleteh, pozneje pa, ko je vinska trgovina naglo narasla, so stale amfore na velikanskih stojalih "apotea" imenovanih toraj v prostorih, ki so se dali kuriti. V naših krajih, kjer je zlasti pozimi zelo hladno, so splošno kurili kleti.

(Kletarstvo in splošno vinarstvo zabeleži iz rimske dobe do današnjih dni le malenkosten napredek in to posebno pri malem vinogradništvu. Pretakanje vina iz podolgovatih in visokih amfor se je vršilo s pomočjo steklenih nateg, na primer dolgo stekleno cev, na zgornjem koncu razširjeno kroglo, kakor buče, ki jih še danes uporabljajo naši haloški kmetje. Dve taki stekleni nategi so odkrili na Zgornjem Bregu v Ptuj, v kleti neke rimske palače. Pri večjih posodah so uporabljali na mesto nateg tudi črpalke. Kar se pa tiče oslajanja in raznih procedur za "izboljšanje" vina, delno po zakonu dovoljenih ali prepovedanih, so se Rimljani držali istih načel, kakor mi. Bilo bi na mestu preobširno, če bi hoteli omeniti vse recepte, ki so prišli v poštev pri tem postopku.

(Kakor smo že prej omenili, je vino prevrelo v velikih glinastih posodah, doljlah, boljše vrste pa v amforah, v naših krajih, kjer imamo krasne hrastove gozdove tudi v sodih.

VAŽNO ZA NAROČNIKE

Poleg naslova je razvidno do kdaj imate plačano naročnino. Prva številka pomeni mesec, druga dan in tretja pa leto. Da nam približno nepotrebno dela in stroškov, Vas prosimo, da skusate naročilo na pravočasno povrnanje. Pošljite naročnino naravnost nam ali jo plačajte našemu zastopniku v Vašem kraju ali pa kateremu izmed zastopnikov, kolih imena so tiskana z debelimi črkami, ker so upravičeni obiskati tudi druge nasebine, kjer je kaj naših rojakov naseljenih. Zastopnik bo vam izročil potrdilo za plačano naročnino.

CALIFORNIA:
San Francisco, Jacob Laushin	OHIO:
Barberton, Frank Troha
Cleveland, Anton Bobek, Chas. Karlinger, Jacob Resnik, Joh. Stapis
Girard, Anton Nagode
Lorain, Louis Balant, John Kumac
Youngstown, Anton Kihalj
COLORADO:
Fueblo, Peter Cullig, A. Sattler
Walsenburg, M. J. Bayuk	OREGON:
Oregon City, J. Koblar
INDIANA:
Indianapolis: Frank Zupančič	PENNSYLVANIA:
Bessemer, John Jevnikar
Conemaugh, J. Brezovec
Coverdale la okolica, Mrs. Ivana Rupnik
Export, Louis Zupančič
Farrell, Jerry Okorn
Forest City, Math Kamin
Fr. Blodnikar
Greensburg, Frank Novak
Homer Ctr. Fr. Forenbach
Imperial, Vence Palech
Johnstown, John Pelančič
Kraya, Ant. Tauselj
Luzerne, Frank Balloch
Midway, Joud Žust
Pittsburgh in okolica, Phillip Pragar
Steeltown, A. Hren
Turtle Creek, Fr. Schilber
West Newton, Joseph Jovan ...
ILLINOIS:
Chicago, J. Bevk
Cicero, J. Fabian (Chicago, Cicero in Illinois)
Joliet, Jennie Bambich
La Salle, J. Spelich
Massacottah, Frank Augustin
North Chicago in Waukegan, Math. Waršek	WISCONSIN:
Milwaukee, West Alia, Fr. Štok
Sheboygan, Joseph Kikac
MARYLAND:
Kittimlar, Fr. Vodopivec	WYOMING:
Rock Springs, Louis Tauscher
Diamondville, Joe Roščak
MICHIGAN:
Detroit, L. Plankar	
MINNESOTA:
Chisholm, J. Lukanič
Ely, Jos. J. Peshel
Eveleth, Louis Goula
Gilbert, Louis Vennel
Hibbing, John Povis
Virginia, Frank Ervatich	
MONTANA:
Roundup, M. M. Panian
Waucho, L. Champe	
NEBRASKA:
Omaha, F. Broderick	
NEW YORK:
Brooklyn, Anthony Svet
Gowanda, Karl Strubahn
Little Falls, Frank Masto	

Vsak zastopnik izda potrdilo za vsoto, katere je prejel. Zastopnike tople priporočamo.

UPRAVA "GLAS NARODA"

(Nadaljevanje na 4. str.)

STRAHOTE VOJNE

ČASU PRIMERNA KNJIGA
Spisala Berta pl. Suttner
228 strani

Cena 50 centov
Dobite jo pri
KNJIGARNI SLOVENIC PUBLISHING CO.
216 W. 18 St., New York

OLGA

ROMAN — Spisal: FRAN GOVEKAR.

28

"Kaj sem vas jaz vprašala, ali imate dekleta?" se je pomejala, ga pogledala izpod nagnjenega čela, si položila sklenjeni dlani med kolena in ninala meči.

"Nimam ga." je skoro zarohnel Rožanec, se zasukal k nji, jo zgrabil za roko ter vprašal strastno.

"Ali bi hotela biti ti moja? Všeč si mi. Povej, ali bi hotela? Čeprav ne veš, kdo sem? — A kako ti je ime?"

"Ana — A van?"

"Meni? — Milana?"

"Milan? Lepo ime!"

"Torej odgovori! Ali bi hotela biti moja?"

Pogledal ji je v oči.

"Ah, saj se samo ngrčujete iz mene?"

Rožanec jo je izpustil, natočil kozarec in ga postavil pred njo: "Na, pij! Na zdravje Anice in Milana! Pij! Vse! — Tako. — Zdaj pijem jaz!" Natočil si je polno čašo. "Pijem na ljubezem in srečo, ki bi jo lahko uživala Anica in Milan. Nikoli se še nisva videla, a sva že prijatelja. Zakaj oba sva mlada in lepa, halaha. — Ali sem mar jaz grd?"

"O, ne! Samo — samo veseli se mi ne zdite. Vaše oči so žalostne. — Zakaž?"

"Zato, ker ne smem nikoli imeti nobenega dekleta — ker niti Anica, niti Olga, niti Minka, niti Tinka ne sme biti moja." je zakričal Rožanec bridko.

"Pa zakaj ne?" se je odmečnilo dekle strmeč. Ali ni blazen ta lepi, mladi mož? Njegovo visoko čelo, njegovi kodri, njegov pomosni obraz, visoka, vitka rast v elegantni civilni opravi modnega meščana; vse je bilo tako simpatično. In vendar je bojan?

On pa je izpraznil čašo, si nalil poslednjo, jo dvignil in kričal: "Pijem na žalost svoje duše, na razočaranje tvojega srca, Anica, ti lepo dekle — pijem, pijem, pijem!"

Izpil je do dna. Na mizo je vrget par bankovcev, pograbil sukno in klobuk ter hitel iz gostilne. Ni se ozrl. Zato ni videl dvoje solznih oči, ki so strmele za njim.

Kolovratil je proti domu. Pijan je bil, vendar se je zavdal toliko, da je iskal stranske steze v senci drevov ob poti. Včasih se je stiza vzpenjala, včasih je padala, on pa se je opotekal po nji ter monija, se grabil za glavo in dvigal pest. — Dasi so se nru zapletale noge, je mislil jasno. Kadarkoli je zagledal človeka ali voz, se je bližal od spredaj, ali od zadaj, je krenil za grm ali široko deblo, stal skrit in čakal, da je človek ali voz izginil dalje pred njim ali za njim. — Zoblacilo se je in mračilo. — Že je bil blizu mesta, ko je začel razbijanje avtomobilnega motorja. Poslušnil je, vlekel na ušesa in dejal: "Tribnikov avto!" Stopil je za grm.

Kmalu je bil avtomobil blizu in bliže. Razložil je dve oči: soferja in go-poko žensko tik njega.

"Zdaj se vozarita sama. Tribnik je pač spet pri harfenistki, a uboga Manica v zemlji!" je razmišljal Rožanec. Kmalu je došel do Zabrčja. Pravkar je udarila ura na podružničnem stolpu pol. Pol šestih! Takoj nato je udarilo še na dveh stolpih v mestu. Pol šestih! Oziral se je po dolini. Tam je kolodvor!

"Zdajle se odpelje!" mu je šinilo skozi možgane, in že je zaživžgala spodaj lokomotiva — še trenotek — vlak je zaropotal in zabobnel — dolga vrsta črnih vozov se je pomikala naglo onstran reke...

"Olga, Olga!" mu je zakričala duša. Iztegnil se je, zrl napeto za vlakom, zamahoval z desnico. "Zbogom! Nikoli nikoli več!"

Tedaj je zablisknilo in skoraj hkratu zagrmelo, da se je zdrazil. Silen piščev je zaletel v drevje ter valovit z njim; s ceste so se dvignili oblaki prahu in listja. In zablisknilo, tresčilo in zagrmelo je iznova.

Pospešil je korake. Že so začele padati debele kaplje. Zavedal se je, da postane smešen, ako ga ujame ploha; mogoče pa bi bilo, da celo pade, ako poskusi uteči nevihti.

Stiskal se je k hišam, da bi se vsaj od strani ubranil vedno gostejše padajočemu dežju, toda bliski so bili zmerom bolj zaslepljajoči in grmenje nizko kakor nad glavno. Končno se je usula ploha. Rožanec se je ozrl, zagledal znano vežo in planil vanjo. Nasproti mu je stopila Jamnica.

"Izvolite, gospod, v mojo sobo. — Taka nevihta! Saj je človeka kar groza. — In čisto sama sem doma. Meta je z otrokoma z doma — Vsi posli so na delu. Odkod pa? — Strašno sem vesela! — Jój, pa premočeni!"

Privedla ga je v sobo. Omahnil je na stol. Bilo je skoraj temno. Rožanec je hotel pravkar reči, naj prižge svetiljko, ko je gadovit blisk zagorel v temi. Udarilo je čisto v bližini. Za trenutek je zagledal tikoma pred seboj Jamnico in pobledele obraz in beloto njenih ramen v globoko izrezani bluzi; hkratu je začutil, kako se ga je oklenila. Zunaj se je ulila nova ploha, da je stala pred okni prava vodena stena.

Na uho mu je udaril njen nerazumljiv šepet, njena ramna se je dotikala njegovih lic, začutil je drgetajoče telo.

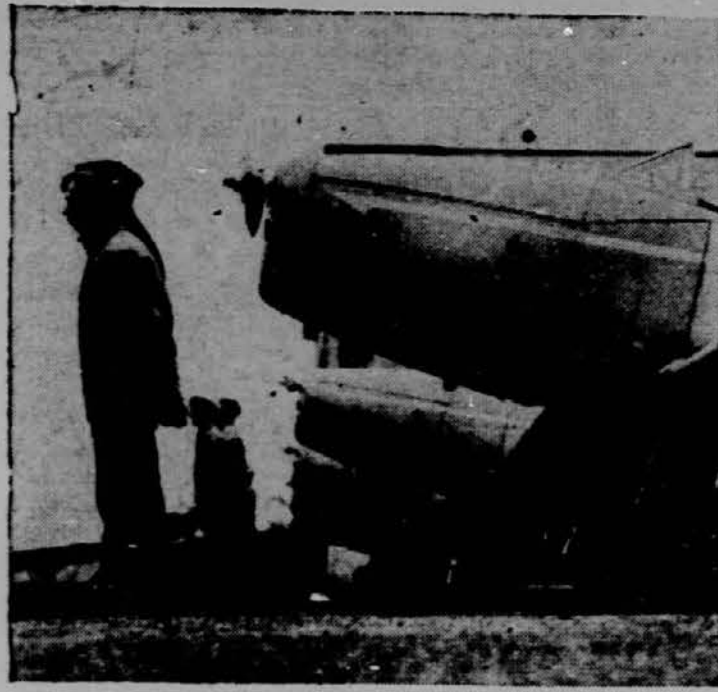
Branil se je, se umikal, dvignil roko, hoteč se osvoboditi njenega objema. Ko pa je začutil na ustnih vroča, mokra usta, je planil. "Ne, nesrečnica, ne!" — Bog mi pomagaj! — je zajecal in bežal iz sobe. Z naporom vseh sil se je lovil ob držaju stopnic ter bežal pred izkušnjo.

Lilo je v slapovih, med debelimi gostimi kapljami so padala ledena zrna in v daljavi je rohnel grom.

V nedeljo ob enajstih je pozvonilo pri Tratarjevih v Ljubljani. Bil je Ivan Novak. Imel je obe roki polni in niti odkriti se ni mogel, ko mu je prišla odpret sama Olga mati. Za krilo se je držala dveletna Ernica in plaho zrla neznanega gospoda. Novak se je klanjal:

"Dobro jutro, gospa, Pa menda nisem prezgoden? Eh, potrpite, prosim, z menoj; čakati nisem mogel več. — Že od šestih se potikam po mestu. Ali bi bili tako prijazni — samo da se iznebim klobuka."

(Nadaljevanje prihodnj.)

Norveški letalci, ki so prišli v Kanado za posebno vežbanje, pred svojimi aeroplani na letališču blizu Toronta.

Londonski vodovod

Nemci so poročali, da so pri zadnjih značilnih napadih na London uničili važno mestno vodno napravo.

Malokatero drugo vprašanje je londonskim mestnim upravam prizadevalo toliko skrbi, kakor preskrba metropole s pitno vodo. Ker so daleč naokrog uničili skoraj vse gozdove, bližnje ozemlje pa skoraj popolnoma zazidali in odvajajo tudi manjše vodne toke po čim krajši poti iz mesta, se London le v neznatnem obsegu preskrbuje z vodo iz vrelcev. Pretežni del londonske pite vode izvira iz rek, in sicer iz reke Lee na severu, Wandle na jugu in iz Temze same.

Samo ob sebi je umevno, da se ta voda navzlic vsem precejvalnim in čistilnim napravam še daleč ne more primerjati s kakšno kristalno čisto gorsko vodo. Nasprotno: med vsemi evropskimi prestolnicami ima London menda najslabšo pitno vodo. Londonska mestna uprava se je sicer dve desetletji trudila, da bi si zagotovila dovod pitne vode iz izvirov v Srednji Angliji, toda s to namero je prišla malo prekašno Birmingham, Coventry, Cardiff, Worcester in druga mesta so si bila zagotovila že prej izključno pravico do te vode.

Reko Lee zajemajo takoj ob njenem prihodu v mestno ozemlje in jo odvajajo v ogromne rezervoarje, ki so po svojem skupnem obsegu večji nego vse Hyde park. Že v mirnem času so te vodne naprave zavarovane s tri metre visoko žično ograjo in vojaške straže strogo pazijo, da se jim ne približa noben nepoklicani, saj gre vendar za zdravje in življenje milijonov ljudi. Ko dospe reka Lee do mestne četrti Westhama, je od njene prvotne široke struge ostal samo ozek tok, vse drugo so ji odvzele vodne naprave za londonske človeške množice in za pivovarne.

Temzo zajemajo na isti način nad Hamptonom, samo da se ji pri njenih ogromnih množinah vode to ne pozna. Tako daleč zgoraj so jo zajeli zato, ker je v mestu vendarle preveč ponesnažena z oljem, prahom, odtočnimi vodami itd. tako da bi bilo precejevanje prezamudno in predrago. Razen tega je treba upoštevati, da se s plimo tudi morska voda meša z rečno vodo. Če pokusiš vodo v raznih londonskih okrajih, boš med vodo iz Lee in Wandle in prav razločno občutil razliko vode iz Temze. Pivo v južnem Londonu je baje samo zato mlačnejše, ker ga varijo iz slabše filtrirane Temze. Ljudje pijejo baje tudi zavojito tega tako radi whisky, ker je voda Temze preslaba.

Navzlic temu pa je voda v Londonu razmeroma draga. Gospodinje se boje računov za vodo prav tako, kakor računov za plin in za elektriko. Visoka cena za vodo ima morda ta namen, da bi navajala ljudi k štednji z vodo, kajti skoraj skoraj vsako poletje se pojavlja v severnih predelih velenesta pomanjkanje vode. Prav pogosto so tedaj vodovodi od 10. dopoldne do 5. popoldne sploh zaprti. Vsaka nitnja v vodovodnih napeljavah pod londonskimi cestami povzročajo velike prometne motnje, ker so pod tlakom stotine drugih napeljav da podzemne železnice, kanali, itd., niti ne omenjati. Če bi sovražne bombe razdejale kakšno glavno cev, mora dovesti to do velike zmešnjave, kar se tiče preskrbe ljudi z vodo, a če bi uničile vodne naprave, bi utegnili postati to katastrofalno.

namen, da bi navajala ljudi k štednji z vodo, kajti skoraj skoraj vsako poletje se pojavlja v severnih predelih velenesta pomanjkanje vode. Prav pogosto so tedaj vodovodi od 10. dopoldne do 5. popoldne sploh zaprti. Vsaka nitnja v vodovodnih napeljavah pod londonskimi cestami povzročajo velike prometne motnje, ker so pod tlakom stotine drugih napeljav da podzemne železnice, kanali, itd., niti ne omenjati. Če bi sovražne bombe razdejale kakšno glavno cev, mora dovesti to do velike zmešnjave, kar se tiče preskrbe ljudi z vodo, a če bi uničile vodne naprave, bi utegnili postati to katastrofalno.

Imenovanje Maddena potrjeno

Senat je s 36 proti 14 glasovom potrdil imenovanje J. Warren Maddena za sodnika v "court of claims".

Glasovanje je bilo več tednov zavlečeno, ker ni bilo nikdar navzočih dovolj senatorjev, da bi bilo zborovanje sklepno.

Maddena, ki je bil načelnik Delavskega urada, je ostro kritiziral senator Taft iz Ohio. Maddenov prednik v sodišču je bil sodnik William R. Greer.

Oče in sin poklicana v armado

Oče in sin, edina moška člana Warnerjeve družine v Camden, N. J., sta bila poklicana v aktivno vojaško službo.

Oče, 44 letni George Warner, je rezervni častnik, ter je odpotoval v Fort Dix, N. J.

Njegov 17 letni sin je moral v Norfolk, kjer bo vršil službo na rušilec "Barry".

Doma so ostale mati ter dve hčeri, stari osem in osemnajst let.

Velik vihar v Texasu

Nad Nacogdoches okrajem je divjal strahovit vihar, ki je porušil v mestu Douglas šolo in več drugih poslopij ter prekinil brzojavno in telefonsko zvezo.

Smrtne žrtve sicer ni bilo nobene, toda precejšnje število prebivalcev je bilo poškodovanih. Povzročena materialna škoda znaša nad stotisoč dolarjev. Vihar je sledil hudemu nallivu.

Edgar Whittaker, njegova žena in petmesečni otrok so spali, ko jim je vihar odnesel streho iznad glave. Po čudnem naključju se ni nikomur nič zgodilo.

VOJNI STROSKI ANGLIJE

Angleški finančni urad poroča, da znašajo vojni stroški Anglije vsak dan 38 milijonov dolarjev. Do 31. marca, ko poteče sedanje fiskalno leto, bodo znašali skupni stroški 13 tisoč 864 milijonov dolarjev.

Vlada bo imela potemtakem nad osemstotisoč milijonov dolarjev primanjkljaja, ki ga bo treba pokriti iz najrazličnejših virov, predvsem seveda z novimi davščinami.

NAPOLEON JE BIL GRK?

Dva grška časopisa sta pred kratkim zopet načela staro sporno vprašanje, ali je bil Napoleon grškega pokolenja ali ne. Dejstvo je, da je neki grški zgodovinar že davno dokazal, da se je okrog leta 1700 izselil iz Grčije neki Grk po imenu Kalomeros. Živel je v Mani v južni Grčiji, pa se je pozneje naselil na Korziki. Kalomeros bi se rekel po naše "dober del." Ker je bila takrat Korzika italijansko-sardinska, je mož predstavit svoje ime v italijansko in se je odlej pisal Buonaparte. Iz tega je naredil Napoleon francosko Bonaparte. Nekateri trdijo, da je bil Napoleon pravnik tega Kalomerosa. Grški pesnik Soutos je napisal celo himno na "Korzicana iz Poloeza." Drugo vprašanje je, če vse to v resnici tudi drži.

50.000 FUNTOV ZA GLAVO.

Japonci so razpisali nagrado 50.000 funtov nagrade za tistega, ki se mu prvič prinese živo ali mrtvo glavo kitajske vohunke Miss Yang Hui-ming.

Kitajci slave Miss Yang kot Francozi Devico Orleansko.

Pred vojno je bila voditeljica kitajskega mladinskega gibanja. Ko je izbruhnila vojna med Kitajsko in Japonsko, si je odrezala lase, oblekla moško obleko in tako se ji je posrečilo prodreti v prve sovražne vrste ter prinašati kitajskemu poveljstvu važna sporočila in japonske vojaške skrivnosti. Tisočem kitajskih vojakov je rešila življenje. Zato ni čudno, če Kitajci gledajo na to pogumno dekle, ki ga Japonci še niso mogli dobiti, kot na svetniško junakinjo. Prav tako pa tudi ni čudno, če so razpisali Japonci tako visoko vsoto na njeno glavo.

Pošljite nam \$1 in mi vam bomo pošljali 2 meseca "Glas Naroda" in prepričani smo, da boste potem stalni naročnik.

O RIMSKEM VINARSTVU V HALOZAH
(Nadaljevanje s 3. strani.)

PESMARICA "Glasbene Matice"
Uredil dr. Josip Cerin
Stane samo \$2.—

To je najboljša zbirka slovenskih pesni za moški zbor. Pesmarica vsebuje 103 pesmi. — Dobite jo v Knjigarni Slovenije Publishing Co., 216 W. 18th Street, New York, N. Y.

Leseni sodi so imeli ali kovinaste ali lesene obroče. Od znotraj so jih s smolo prevlekli in jih kotali sem in tja, kakor to še danes delajo. Ostanke takega sode imamo tudi v ptujskem muzeju, žal da so celo ohranjene obroča zavrgli. V hladnejših krajih so sode pokrili s slamo. Včasih so bile amfore opletene s šibjem, kakor naše pletenke. Tak primer pletenke iz gline vidimo v muzeju. Amfore so stale s svojo konico v pesku kleti. Običajno so bile iz gline, redkeje iz stekla. Njih oblike, visoke, več ali manj trebušate posode, ki se zožujejo navzdol koničasto. Ptujski muzej ima nekaj lenih komadov. Zamašili so jih z zamaški iz žrane gline, včasih tudi s plutovinjo, nato pa zalili s smolo. V grobovih so našli celo steklene amfore, v katerih je bilo še vino.

Preostaja nam še opis čaš, vrčev in steklenic, iz katerih vpogled v rimsko keramiko in steklarstvo. Najdemo tudi čaše brez podnožja, v obliki sodov, celo oblika današnjih šampanjskih čaš je zastopana s to razliko, da nimajo podnožka. To pa je imelo tudi svoj gotovi namen. Svojem prijatelju in gostu je Rimljan kaj rad potisnil tako čašo, po današnjem bi rekli "Bilikum ali Kume" v roke in hoče—nočeš, si jo moral na njegovo zdravje izprazniti, kajti nisi je imel nikamor postaviti. Da so bile take čaše včasih prav velike in da jih je moral gost okovati, ni potrebno pripomniti. Posledice so bile kaj kmalu

vidne. Čaše z napisanimi zdravnicami na obodu niso redke. Često opazimo na njih poleg lepe ornametike zdravice: Aquam perere (Ne mešaj z vodo!) Evivas! (Živino!) itd.

Celo na oljenkah vidimo amfore in predmete, ki se nanašajo na vinarstvo. Povsod, tudi a nakitu, na spomenikih, sarkofagih in arah je bila trta z listjem in grozdem priljubljen motiv. Ni čuda, da je L. Velerius posvetil Liberu in Liberi, božanstvoma vina, najlpošo doslej v Poetoviju najdeno aro.

Še danes vidimo vsako jesen po trgatvi, kako se pomikajo s sladkim sokom težko naloženi vozovi iz Halož proti Ptujju. Kakor danes, so tudi Rimljani najrajši uporabljali za prevoz vina hrastove sode. Na dravskih valovih so tudi z ladjanji prevajali vino.

Vse to, in še mnogo drugega kar je v zvezi z rimskim in srednjeveškim vinarstvom tja do današnjega dne, bo kmalu razstavljeno v Vinarskem muzeju v Ptujju. Adaptacijska dela se bližajo svojem koncu, manjka še nekaj notranjih del, kakor polaganje poda v večiki razstavni dvorani in ograja na stopnišču.

V stoterih slovenskih domovih boste našli to knjigo umetniških slik. Naročite jo še vi.

"Naši Kraji"

Slike so iz vseh delov Slovenije in vemo, da boste zadovoljni.

Zbirka 87 fotografij v bakrotisku na dobrem papirju vas stane —

\$1.

KNJIGARNA "GLAS NARODA" 216 WEST 18th STREET, NEW YORK

